

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

16.02.2026. Nr. 1-8/3

Ministru kabinetam

Informācijai: **Latvijas Republikas Saeimai**

Par grozījumiem Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 35. panta piektajā daļā

2024. gada 4. decembrī Saeima pieņēma likumu “Grozījumi Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā”, veicot izmaiņas minimālo ienākumu jomā. No 2025. gada 1. janvāra garantēto minimālo ienākumu (turpmāk – GMI) sliekšnis tika noteikts 22 procenti (iepriekš 20 procenti) no ienākumu mediānas. GMI sliekšnis vienlaikus tiek izmantots arī mājokļa pabalsta aprēķināšanā. Proti, mājokļa pabalsta apmēru aprēķina kā starpību starp GMI sliekšņu summu māsaimniecībai, kas reizināta ar attiecīgu koeficientu, un normatīvajos aktos noteiktajiem izdevumiem par mājokli un māsaimniecības kopējiem ienākumiem.

Lai kompensētu pašvaldībām GMI sliekšņa palielinājuma rezultātā radīto izdevumu pieaugumu, tika samazināti mājokļa pabalsta aprēķinā izmantotie koeficienti, kas noteikti Sociālās palīdzības un sociālo pakalpojumu likuma 35. panta piektajā daļā, proti:

- 1) atsevišķi dzīvojošai pensijas vecuma personai vai atsevišķi dzīvojošai personai ar invaliditāti — koeficients 2,5 aizstāts ar 2,1;
- 2) māsaimniecībai, kurā ir tikai pensijas vecuma personas vai personas ar invaliditāti, — koeficients 2 aizstāts ar 1,7;
- 3) māsaimniecībai, kurā ir tikai pensijas vecuma personas vai personas ar invaliditāti un bērni, — koeficients 2 aizstāts ar 1,7;
- 4) pārējām māsaimniecībām — koeficients 1,5 aizstāts ar 1,3.

Likumprojekta "Grozījumi Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā" sākotnējās ietekmes (ex-ante) novērtējuma ziņojumā (anotācija) cita starpā ir norādīts, ka koeficientu samazināšana nepasliktinās esošo situāciju, t.i., ienākumu apmērs, kas paliek mājsaimniecības rīcībā pēc mājokļa izdevumu apmaksas, nesamazināsies, bet gan nedaudz palielinās. Tādējādi arī netiek pārkāpts tiesiskās palāvības princips. Vienlaikus pastāvēja bažas, ka mājokļa pabalsta aprēķinā piemērojamo koeficientu samazināšana var negatīvi ietekmēt Latvijas nabadzīgākos iedzīvotājus, tostarp pensijas vecuma personas, personas ar invaliditāti un bērnus.

Nemot vērā Tiesībsarga likuma 12. panta 10. punktā noteikto uzdevumu analizēt situāciju cilvēktiesību jomā, lai izvērtētu, vai Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā veiktie grozījumi, samazinot mājokļa pabalsta aprēķināšanā piemērojamos koeficientus, neierobežo personām, it īpaši pensijas vecuma personām, personām ar invaliditāti un ģimenēm ar bērniem, tiesības saņemt adekvātu mājokļa pabalstu, Tiesībsarga birojs uzrunāja piecas nejauši izvēlētas pašvaldības (pa vienai no katra reģiona), lūdzot sniegt informāciju par to, kā ir mainījies to mājsaimniecību skaits, kurām izmaksāts mājokļa pabalsts, salīdzinot 2024. gada 4. ceturksni un 2025. gada 1. ceturksni, kā arī jautājot, vai pašvaldības ieskatā ir vēl kāda personu grupa, kurai būtu nepieciešams noteikt paaugstinātu koeficientu mājokļa pabalsta aprēķināšanai.

Kopumā pašvaldību sniegtā informācija liecina, ka 2025. gada 1. ceturksnī mājokļa pabalsta saņēmēju skaits salīdzinājumā ar 2024. gada 4. ceturksni palielinājās, it īpaši, palielinājās mājokļa pabalstu saņēmušo pensijas vecuma personu un personu ar invaliditāti skaits. Vienlaikus Labklājības ministrijas apkopotā statistika liecina, ka, salīdzinot visu 2024. gadu un 2025. gadu, mājokļu pabalstu saņēmušo personu skaitam ir tendence samazināties¹.

Taču trīs no piecām pašvaldībām norādīja, ka 2025. gada 1. ceturksnī salīdzinājumā ar 2024. gada 4. ceturksni nedaudz samazinājās to mājokļa pabalstu saņēmušo mājsaimniecību skaits, kurās ir bērni, tostarp, viena vecāka ģimenes ar trīs vai vairāk bērniem, ģimenes ar diviem pieaugušajiem un trīs vai vairāk bērniem, ģimenes ar diviem pieaugušajiem un vienu vai diviem bērniem.

Arī statistikas dati liecina, ka mājsaimniecības ar vienu pieaugušo un bērniem un mājsaimniecības ar diviem pieaugušajiem un trim vai vairāk bērniem ir mājsaimniecības ar viszemākajiem

¹ Sk. Labklājības ministrijas statistikas datus par 2024. un 2025. gadu sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības jomā. Pieejama: <https://www.lm.gov.lv/lv/menesa-dati>

ienākumiem valstī², tādējādi norādot uz risku mājsaimniecībām ar bērniem saskarties paaugstinātu finansiālo slogu, sedzot mājokļa uzturēšanas izdevumus.

Aptaujātās pašvaldības norādīja, ka būtu lietderīgi mājsaimniecībām, kurās ir bērni, it īpaši, trīs vai vairāk bērni vai bērns (bērni) ar invaliditāti, noteikt labvēlīgākus nosacījumus mājokļa pabalsta aprēķināšanai. Tāpat uz nepieciešamību noteikt paaugstinātu koeficientu (vismaz 1,7) mājokļa pabalsta aprēķināšanai vairākkārt ir norādījusi arī biedrība "Latvijas Daudzbērnu ģimeņu apvienība"³.

Kā izriet no Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 35. panta piektajā daļā noteiktā, mājsaimniecības ar apgādībā esošiem bērniem ir iekļautas "pārējo mājsaimniecību" grupā, tādējādi mājokļa pabalsta aprēķināšanai tiek piemērots zemākais koeficients 1,3, izņemot, ja mājsaimniecībā dzīvo pensijas vecuma personas vai personas ar invaliditāti un bērns⁴. Līdz ar to, lai mazinātu sociālās nevienlīdzības risku un veicinātu bērnu dzīves apstākļu uzlabošanos, pamatojoties uz Tiesībsarga likuma 12. panta 8. punktu, **aicinu Ministru kabinetu, izskatot budžeta likumprojektu nākamajam gadam, izstrādāt grozījumus Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 35. panta piektajā daļā, papildinot to ar normu, kas noteic paaugstinātu koeficientu mājokļa pabalsta aprēķinā mājsaimniecībām ar bērniem.**

Ja šāds risinājums nav iespējams, aicinu apsvērt iespēju noteikt vismaz tādu tiesisko regulējumu, kas ļautu tām pašvaldībām, kas uzskata par nepieciešamu un iespējamu, pašām palielināt koeficientu mājokļa pabalsta aprēķinā mājsaimniecībām ar bērniem.

Ar cieņu

tiesībsardze

Karina Palkova

² Oficiālās statistikas portāls. [MIS050](https://mis050.lv). Mājsaimniecību rīcībā esošie ienākumi pēc mājsaimniecības tipa (eiro mēnesī) 2004 – 2024.

³ Biedrības "Latvijas Daudzbērnu ģimeņu apvienība" 2025. gada 23. oktobra vēstule Nr. V-21-10/2025 "Priekšlikums likumprojekta "Grozījumi Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā" (968/Lp14) 3. lasījumam" un 2026. gada 6. februāra vēstule Nr. LDGA-2-02/2026 "Par palīdzību mājsaimniecībām ar bērniem ar mājokli saistītu izmaksu segšanai".

⁴ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 35. panta piektās daļas 3. punkts.